

BALTIJOS APLINKOS
FORUMO

VEIKLOS ATASKAITA 2022

SAUGOME GANTA DRAUŽE SU ŽMONEMIS

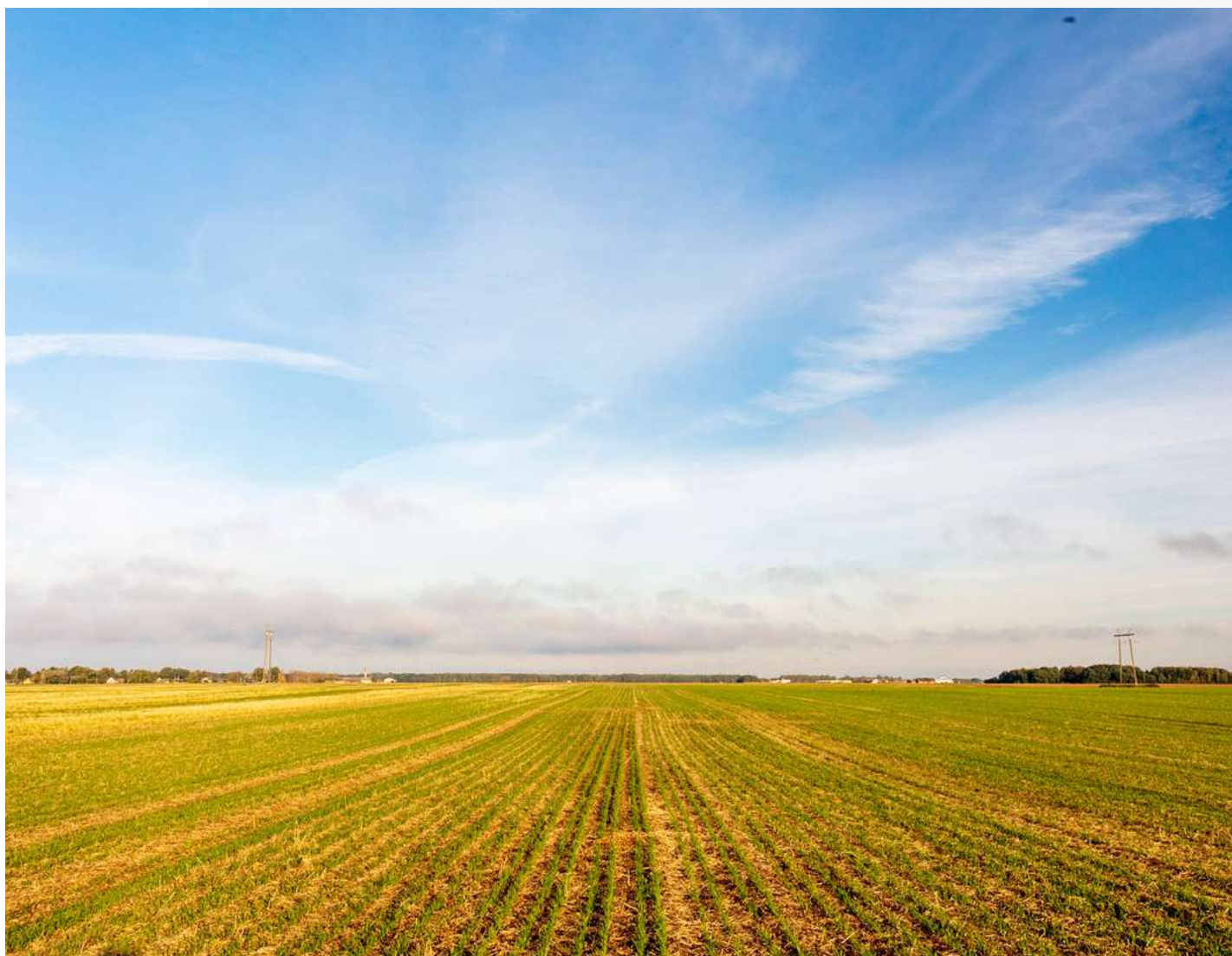
WWW.BEF.LT

TURINYS

ĮGYVENDINTI PROJEKTAI	1
<u>Meldinės nendrinukės apsauga</u>	2
<u>„Naturalit“ – pilnavertei Natura 2000 teritorijų apsaugai Lietuvoje</u>	6
<u>Baltosios Vokės šlapžemių komplekso atkūrimas</u>	14
<u>Vartotojų informavimo apie labai didelį susirūpinimą keliančias medžiagas gaminiuose didinimas</u>	16
Tarptautinis cheminių medžiagų valdymo įrankis žaislų tiekimo grandinėms	17
Aplinkosaugos bendruomenės poveikis Ukrainos teisės aktams po Rusijos invazijos	17
Inovatyvios technologinės ir klimatui atsparios vandentvarkos Pietų Baltijos regione link	18
VISI 2022 M. ĮGYVENDINTI PROJEKTAI	19
KITOS INICIATYVOS IR PASLAUGOS	21
PARAMA IR SAVANORYSTĖ	26
POVEIKIS APLINKAI	28
FINANSINĖ ATASKAITA	31
KOLEKTYVO AKIMIRKOS	35

ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

MELDINĖS NENDRINUKĖS APSAUGA (LIFE MAGNI DUCATUS ACROLA)

2016-2023
LIETUVOJE IR
BALTARUSIJOJE

2023-2026
LIETUVOJE IR
LENKIJOJE

MELDINE.LT

Projektas pratęstas dar trims metams

Šiomet ir toliau tęsėme darbus projekte „Meldinei nendrinukei tinkamų kertinių buveinių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikę jos apsaugą Lietuvoje“ (LIFE MagniDucatuAcrola). Daugiausiai dėmesio skyrėme rezultatų analizei bei projekto pratęsimo pasiruošimui. 2022 m. pabaigoje gautas Europos Komisijos pritarimas pratęsti projektą iki 2026 m. – bus tęsiamos ir atnaujinamos veiklos, planuojama sėkmingos translokacijos patirtimi pasidalinti su kolegomis iš Lenkijos bei Vokietijos, įgyvendinant meldinių nendrinukių perkėlimus Lenkijoje.

Tradiciškai skaičiavome meldines nendrinukes

Meldinių nendrinukių – Europos ir nacionaliniu mastu saugomos rūšies – apskaitos yra vykdomos kasmet, nes šios rūšies populiacijų būklė nuolat kinta ir tinkamam būtinų apsaugos priemonių planavimui privaloma turėti kuo tikslesnius duomenis. Be to, kasmet reikia patikrinti visas iš anksčiau žinomas šios rūšies perimvietes, nes tai svarbu meldinių nendrinukių pievas prižiūrintiems ūkininkams, kuriems už tinkamą šių pievų tvarkymą gali būti mokamos specialios „meldinės nendrinukės“ išmokos. Meldinių nendrinukių apskaita vykdoma laikantis tam tikrų metodinių reikalavimų, skaičiuojami tik giedantys nendrinukių patinai, apskaita vykdoma 2 kartus metuose – birželio pradžioje ir liepos pradžioje.

Tikslus perinčios populiacijos gausumas nustatomas tik po antrosios apskaitos, kuomet palyginus dviejų apskaitų metu aptiktų paukščių skaičius ir paaikškėja tikrasis populiacijos dydis. Jis nustatomas pagal didžiausią rastų patinėlių skaičių.

Šiomet pirmosios apskaitos metu buvo aptikti 187 giedantys meldinių nendrinukių patinai, o antrosios – 208. Pernai pirmosios apskaitos metu buvo rasti 209 giedantys patinai, antrosios – 243. Nors 2022 metais bendras meldinių nendrinukių populiacijos gausumas buvo kiek mažesnis nei ankstesniais metais, tačiau bendras populiacijos gausumas išliko didesnis nei 200 giedančių patinų. Paukščiai buvo aptikti visose svarbiausiose šalies perimvietėse ir tai, specialistų vertinimu, yra ženklas, kad šios rūšies populiaciją vis dar galima vertinti kaip pakankamai stabilią.

Grįžo meldinių nendrinukių sutiktuvės

Po kelerių metų pertraukos, birželio 1 d. Šyšos polderyje vėl vyko meldinių nendrinukių sutiktuvės. Šį paukštį saugantys ūkininkai ir gamtos mylėtojai buvo kviečiami ragauti skanias vaišes ir klausytis supančios gamtos garsų, taip pat vyko neformalus bendravimas su gamtininkais.

Buvo aptariamoms šios rūšies apsaugos naujovėms, diskutuota apie ūkininkams iškylančias problemas. Vakare susirinkusieji pasitiko saulėlydį klausant meldinių nendrinukių Šyšos polderio pievose.

Sustabdyta projekto veikla Baltarusijoje ir karo Ukrainoje keliama grėsmė meldinėms nendrinukėms

Dėl karo Ukrainoje įsigaliojus Europos Sąjungos sankcijoms, 2022 m. rudenį buvo sustabdytos meldinės nendrinukės apsaugos projekto veiklos Baltarusijoje. Džiugu, kad didžiąją dalį gerų darbų gamtai mums pavyko įgyvendinti. Itin reikšmingi rezultatai pasiekti svarbiausioje meldinės nendrinukės buveinėje pasaulyje – Zvaniec pelkėje – kur projekto dėka sukurta galimybė reguliuoti vandens lygį, taip pat – atkurta reikšminga pelkės dalis.

Karas Ukrainoje meldinės nendrinukės išlikimui gali turėti lemtingos įtakos. Gamtininkų teigimu, neapibrėžta padėtis dviejose svarbiausiose šiai rūšiai šalyse – Ukrainoje ir Baltarusijoje – gali lemti drastišką rūšies mažėjimą bei didina gamtos apsaugos veiksmų svarbą karo nepaliestose Lietuvoje, Lenkijoje ir kitose šalyse. Todėl dar didesnė atsakomybė saugant šią retą rūšį nuo išnykimo tenka taikoje gyvenančioms Europos Sąjungos šalims.

Ukrainoje ir Baltarusijoje per du trečdaliai viso pasaulio meldinių nendrinukių. Nors karas Ukrainoje meldinių nendrinukių buveinių fiziškai nesuniokojo, tačiau dalis jų yra užminuotos ir į jas negali patekti nei mokslininkai, nei ūkininkai. Akivaizdu, jog šių buveinių tinkama priežiūra dar ilgai nebus prioritetas, o tai ilgainiui gali lemti ir šių sparnuočių nykimą apleistose buveinėse. Tuo tarpu Baltarusijai, kaip šaliai agresorei, yra nutraukta praktiškai visa parama gamtos apsaugai, kuri turėjo esminį vaidmenį įgyvendinant ne tik meldinės nendrinukės, bet ir visos biologinės įvairovės apsaugą. Esant tokiai neapibrėžtai situacijai dar didesnė atsakomybė dėl rūšies išlikimo tenka Europos Sąjungos šalims. Pirmiausia – Lietuvai ir Lenkijai, kur šie paukščiai gyvena.

Tradicija tampantis Nacionalinis šienpjovių čempionatas

Rugpjūčio 6 dieną, Rupkalvių kaime, Šilutės rajone vykusiame Šienpjovių čempionate išrinkti Metų šienpjoviai, dalgiu šienaujantys greičiausiai ir kokybiškiausiai. „Metų šienpjoju“ antrus metus iš eilės tapo Kozmas Auškalnis, „Metų šienpjoje“ – Jekaterina Jevkova iš Charkivo regiono Ukrainoje, o „Dalgio debiuto“ prizą laimėjo Andrius Matulis. Čempionate užfiksuotas Lietuvos rekordas – masiškiausia šienapjūtė, kurioje dalgiu darbavosi 32 šienpjoviai.

Su dalgiais į Rupkalvių kaimą susirinko 47 čempionato dalyviai iš Šilutės, Plungės, Klaipėdos, Kauno, Alytaus, Šiaulių, Vilniaus, Druskininkų ir Biržų rajonų, juos atlydėjo palaikymo komandos. Ypač gausus būrys atvyko iš Kėdainių – beveik pilnas autobusas šienpjovių ir juos palaikančiųjų. Renginyje taip pat dalyvavo ir šienauti mokėsi JAV ambasadorius Lietuvoje Robert Gilchrist.

Dėl „Metų šienpjoju“ titulo varžėsi 10 vyrų, tarp kurių buvo ne vienas patyręs dalgio entuziastas. Net pusė jų čempionate dalyvavo antrą kartą, dauguma jų žolę dalgiu pjauna nuo vaikystės. Dėl „Metų šienpjoje“ titulo varžėsi 2 moterys: lietuvė ir ukrainietė. Taip pat buvo apdovanota geriausiai šienavusi komanda ir dailiojo šienavimo čempionas. Nors čempionatas vyko antrą kartą, naujokai jame galėjo varžytis tik praėjusiais metais. Jiems renginio metu pirmiausiai buvo pasiūlyta sudalyvauti Šienavimo mokykloje arba Dalgių varlinyke, po kurių jie galėjo išbandyti laimę dalgiu naujokų varžytuvėse. Naujokų laukė individuali 1,5 pločio ir 50 m ilgio atkarpa. Šioje rungtyje buvo vertinamas šienavimo laikas bei kokybė. Dalgio naujoko titulą ir „Dalgio debiuto“ prizą įsteigė čempionato remianti įmonė „SBA Urban“, kurios nekilnojamojo turto plėtros vadovas Arnas Bušmanas taip pat išbandė dalgį pradedančiųjų rungtyje.

Kaip teigia čempionato organizatorius Baltijos aplinkos forumo vadovas, gamtininkas Žymantas Morkvėnas, šis unikalus ir rekordus mušantis renginys vyksta Nemuno deltoje dėl dviejų priežasčių. Pirmą, Nemuno deltos ir Pamaro kraštas garsus savita pievininkų kultūra, susiformavusi dėl gamtinių sąlygų – reguliarių potvynių ir Nemuno užliejamų pievų. Dėl potvynio atnešamų natūralių trąšų pievos buvo itin derlingos: šieno derlius buvo nuimamas 3 kartus per metus, ir šienploviai čia pasižymėjo ypatingu šio amato meistriškumu.

Antra, šiose pievose klestėjo ir tebeklesti gausybė paukščių – jų gausa neatsiejama nuo regione praktikuotos šienavimo dalgiu tradicijos, padėjusios išsaugoti paukščių įvairovę. Nemuno deltos pievos yra rečiausio Europos giesmininko – meldinės nendrinukės – perimvietės.

Jo teigimu, šienplovėjų čempionatas ne tik prikelia užmarštin išeinantį kultūrinį paveldą. Tuo pačiu ūkininkai ir visuomenė informuojami apie ūkininkavimą santarvėje su gamta bei nykstančių rūšių apsaugos būtinybę.

[DAUGIAU APIE „ŠIENPJOVIŲ ČEMPIONATĄ“.](#)

Tarptautinis dėmesys meldinei nendrinukei

Lietuvoje įgyvendinamas meldinės nendrinukės apsaugos projektas jau antrą kartą pateko tarp geriausių Europos gamtosaugos iniciatyvų, o ypatingus pasiekimus gelbstint šį retą paukštį nuo išnykimo pastebėjo ir garsiausių dokumentinių filmų apie gamtą režisierius seras Davidas Attenborough.

Šiomet meldinės nendrinukės gelbėjimo iniciatyva jau antrą kartą pateko į tarptautinio gamtos apsaugos konkurso „Natura2000“ finalininkų gretas. Pirmą kartą projektas tarp geriausių nominuotas prieš du metus, kategorijoje „Socioekonominė nauda“, o 2022 m. ekspertų žiuri jį išrinko finalininku populiariausioje apdovanojimų kategorijoje „Apsauga sausumoje“. Tuo tarpu kitų tarptautinių apdovanojimų „LIFE Awards 22“ metu Seras Davidas Attenborough, kalbėdamas apie LIFE programos projektų pasiekimus per trisdešimt šios programos gyvavimo metų, išskyrė meldinę nendrinukę, kaip vieną iš rūšių, kurias gamtininkams, LIFE programos projektų dėka, pavyko išsaugoti nuo išnykimo.

Meldinės nendrinukės apsaugos projektas išskirtinio dėmesio sulaukė dėl itin sėkmingai pirmą kartą pasaulyje su šia rūšimi įgyvendintos translokacijos (paukščių perkėlimo iš vienos šalies į kitą), pelkių atkūrimo, praktiško biomasės panaudojimo sprendimo ir kitų priemonių, kurios ženkliai pagerino retųjų giesmininkų būklę Lietuvoje ir sukūrė prielaidas mūsų tautiečių patirtį pritaikyti gelbstint šį paukštį kitose šalyse.

Taip pat, šių metų rudenį Europos komisaras Virginijus Sinkevičius Sakydamas kalbą Klaipėdoje vykusiame gamtosauginių LIFE projektų susitikime džiaugėsi, kad lietuviška meldinės nendrinukės apsaugos iniciatyva net du kartus buvo nominuota europiniuose Natura2000 apdovanojimuose.

LIFE NATURALIT - NATURA 2000 TINKLO VALDYMO OPTIMIZAVIMAS LIETUVOJE (LIFE IP PAF-NATURALIT)

**2018-2027
LIETUVOJE**

NATURALIT.LT

Projekto „Naturalit“ tikslas – prisidėti prie bendrų Europos Sąjungos tikslų, stabdant biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų nykimą bei kiek įmanoma jas atkurti. Projektu siekiama įgyvendinti Prioritetinių veiksmų programą – nacionalinį strateginį dokumentą Natura 2000 teritorijoms, kuriame numatytos konkrečios biologinės įvairovės išsaugojimo ir atkūrimo priemonės bei galimi finansavimo šaltiniai.

Antrasis į rezultatą orientuotos priemonės „Gausiai žydinčių natūralių pievų išsaugojimas“ sezonas

2020 m. Lietuvoje startavo ši novatoriška į rezultatą orientuota agrarinės aplinkosaugos priemonė, skirta išsaugoti gausiai žydinčias natūralias pievas. Ji pasižymi tuo, kad jas įgyvendinant ūkininkas pats nuolat stebi ir vertina jo atliekamų veiksmų poveikį gamtai. Jokie konkretūs šienavimo ar ganymo terminai ar kiti reikalavimai nenustatomi. Ūkininkai stebi, kaip keičiasi augalija, konsultuojasi su gamtininkais ir taip siekia geriausio poveikio gamtai.

2022 m. į priemonės gretas prisijungė dar vienas ūkininkas, taigi jų skaičius išaugo iki 30. Antrasis priemonės sezonas nuo pirmojo labiausiai skyrėsi tuo, kad augalijos rūšių vertinimą ūkininkai atliko visiškai savarankiškai.

Įdomu pastebėti tai, kad didžioji dalis rezultatų nepakito: keletas vertinamų plotų nukrito į žemiausią priemonės vertinimo pakopą, tačiau buvo ir nemažai tokių, kurie pakilo į aukštesniąją.

Tuo tarpu Baltijos aplinkos forumo komanda, kuri koordinuoja šios priemonės įgyvendinimą, atliko panašių užsienyje įgyvendinamų priemonių analizę, kalbino šių priemonių koordinatorius, siekiant perimti gerąją praktiką, gauti patarimų kaip patobulinti priemonę ir pasimokyti iš padarytų klaidų.

Visa priemonės įgyvendinimo metu surinkta informacija, taip pat užsienio patirtis bus panaudota kuriant galutinį į rezultatą orientuotos priemonės modelį, kurį sieksime įtraukti į naująjį Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginį planą. Tokiu būdu priemonė bus prieinama platesniam ūkininkui ratui, o tai padės išsaugoti dar didesnę gausiai žydinčių pievų plotą.

Gyvininkystės skatinimas saugomose teritorijose

Projekto metu siekiama skatinti gyvininkystę saugomose teritorijose, nes tai yra bene efektyviausias būdas išsaugoti gamtiškai vertingas pievas. Aukštaitijos nacionaliniame parke, Pabiržės pusiasalyje, 2022 m. ir toliau buvo tęsiama gyvulių ganiava – čia jau matosi šios veiklos rezultatai: įvairėja augalija, gyvulių kanopų sujudintame dirvožemyje pradeda dygti nauji ažuoliukai.

Šie metai buvo intensyvūs gamtotvarkos prasme kitose trijose projekto teritorijose. Metų pabaigoje pradėtos tvarkyti Kretuonykščio pelkės ir Ginučių ažuolyno teritorijos. Jose buvo šalinama menkavertė

sumedėjusi augalija, atkuriamas atviro tipo kraštovaizdis. Šie darbai bus tęsiami ir 2023 m.

Dzūkijos nacionaliniame parke Grūdų upės slėnyje metų pradžioje buvo atkurta dalis apleistų plotų. Prasidedant vasarai čia jau ganėsi iš projekto lėšų nupirkti ir vietiniam ūkininkui perduoti Hereford veislės galvijai, kurie prižiūrės, kad atkurtos Pagrūdžių pievos vėl neapželtų. Rudenį buvo pradėtas kitas slėnio pievų atkūrimo etapas, kuris buvo baigtas metų pabaigoje. 2023 m. naujai atkurtose teritorijose taip pat numatomas ekstensyvus gyvulių ganymas, siekiant palaikyti šias teritorijas ir gausinti jų biologinę įvairovę.

Darbai vyko ne tik laukuose: projekto komanda aktyviai ėmėsi spręsti tokių Europos Bendrijos buveinių, kaip medžiais apaugusios ganyklos palaikymo, problematiką. Šioms buveinėms palaikyti reikalingas ganymas, tačiau dauguma jų yra valstybinėje miško žemėje, o joje gyvulių ganymas yra draudžiamas. Šią nuostatą projekto komanda siekia pakeisti ir yra pateikusi atitinkamus siūlymus.

Agrarinė aplinkosauga ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas – vartai į gamtai palankaus ūkininkavimo skatinimą

Projekto komanda taip pat labai aktyviai dalyvavo ir toliau dalyvauja teikiant pasiūlymus Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiam planui. 2022 m. buvo suformuoti konkretūs pasiūlymai daugeliui ekologinių sistemų, kurios pakeis didžiąją dalį agrarinės aplinkosaugos ir klimato priemonės veiklų. Teikti siūlymai turėtų ne tik sustiprinti aplinkosauginį priemonių poveikį, tačiau taip pat palengvinti jų įgyvendinimą šias priemones pasirinkusiems ūkininkams.

„Gero ūkininko“ čempionatas 2022

2022 metais kartu su „Naturalit“ projekto partneriais organizavome antrąjį „Gero ūkininko“ čempionatą. Čempionatu norime atkreipti dėmesį į lyderius, kurie rūpinasi bendruoju visų mūsų gėriu – sveika, darnia ir klestinčia gamta. Manome, kad geras ūkininkas šiais laikais – tas, kuris savo veiklą vykdo santarvėje su gamta ir kuria kur kas platesnį viešąjį gėrį nei vien kokybiška produkcija. Taigi geraisiais pavyzdžiais norime parodyti, kad gamtai palankus ūkininkavimas gali būti agrarine, ekonomine ir socialine prasme progresyvus.

„Gero ūkininko“ čempionatą sudarė dvi dalys – ūkininkų ir seniūnijų konkursai. Ūkininkų konkurse kvietėme visuomenę nominuoti ūkininkus, kurie žavi savo pavyzdžiu, tausoja mūsų aplinką ir ūkininkauja santarvėje su gamta. Visuomenė iš viso nominavo 22 ūkininką. Jų ūkininkavimo modelį ir kuriamą naudą toliau vertino sudaryta speciali čempionato ekspertų komisija, turinti gilią patirtį gamtosaugos ir žemės ūkio srityse. Po pirminio vertinimo ši komisija atrinko ir apžvalgė 11 išskirtinių ūkių bei įvertinusi ūkių kuriamą aplinkosauginę, socialinę ir ekonominę naudą išrinko 5 pavyzdinius ūkius, kurie tapo „Gero ūkininko“ čempionato ambasadoriais.

Specialios „Gero ūkininko“ čempionato ambasadorių lentelės renginyje įteiktos be atliekų siekiančiam veikti Eglės ir Juliaus Stašauskų šeimos ūkiui „50 arų. Darbo ir džiąugsmo“, ekologiniam biodinaminiam žemaičių Vaivos Jundulaitės ir Giedriaus Kosos ūkiui „Miško sodai“, Audriaus Jokubausko ir Giedriaus Tėvelio sūrinei iš Dzūkijos miškų „Varinis puodas“, neariminę technologiją propaguojančiam Vytauto Miliškevičiaus ūkiui bei akvaponikos technologiją taikančiam Vlado Vickuno ūkiui „Žuvies paštas“.

Apdovanojimų renginyje specialų titulą „Publikos simpatija“ laimėjo Audriaus Jokubausko ir Giedriaus Tėvelio sūrininkystės ūkis „Varinis puodas“. Šis ūkis per dvi savaites trukusį viešą balsavimą sulaukė daugiausiai visuomenės palaikymo. „Varinis puodas“ – tai vieta, kur Dzūkijos miškuose, Varėnos rajone, iš laisvai besiganančių karvių pieno gaminami brandinti sūriai. Ūkyje nenaudojamos cheminės trąšos, žemė dirbama tik tiek, kiek reikia atnaujinti pievas, taikomas rotacinis gyvulių ganymas. „Varinis puodas“ savo veiklą vykdo saugomose teritorijose, jiems suteiktas Dzūkijos nacionalinio parko produkto ženklas.

Apdovanojimus teikęs čempionato organizatorius Žymantas Morkvėnas sako, kad visi šie ūkininkai turi pamatinę gero ūkininko savybę – gaspadoriškumą. „Viskas prasideda nuo meilės ir dėmesio savo žemei. Kai jautiesi savų valdų gaspadoriumi, o ne koku kontrolieriumi, valdytoju ar administratoriumi, visai kitaip žvelgi į ūkyje auginamą maistą, netikėtai atsiradusį bebrą ar ilgus amžius vidury laukų augantį ažuolą. Gaspadoriškumas galiausiai visada pasireiškia dėmesiu ir jautrumu gamtai. Nėra vienos formulės, ką reiškia būti gamtai palankiu ūkiu. Geras ūkininkas žino, kas jo ūkiui geriausia.“ Jis taip pat priduria, kad kiekvienas galime nuspręsti, kas mums yra geras ūkininkas, o lengviausias būdas tai padaryti – susipažinti su ūkininku.

„Gero ūkininko“ čempionato seniūnijų konkurse pagal 2022 m. žemės ūkio naudmenų deklaravimo statistiką rinkome išskirtines seniūnijas, padariusias didžiausią pažangą deklaruojant „Agrarinės aplinkosaugos ir klimatas“ veikloms. Tuo norėjome paskatinti seniūnijų specialistus prisidėti prie seniūnijos gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos ir skatinti ūkininkus kuo daugiau plotų deklaruoti „Agrarinės aplinkosaugos ir klimatas“ veikloms.

Ceremonijoje buvo apdovanota „Agrarinės aplinkosaugos čempionė“ – seniūnija, kurioje daugiausiai žemės ūkio naudmenų ploto deklaruojama agrarinės aplinkosaugos priemonėms. Ja tapo Šilutės raj. sav. Kintų seniūnija. Taip pat pasveikinta „Agrarinės aplinkosaugos spartuolė“ – didžiausią pažangą deklaruojant plotus agrarinės aplinkosaugos priemonėms per 2022-uosius metus padariusi Kelmės raj. sav. Kražių seniūnija. Na, o didžiausią paraiškų pokytį 2022 metais (lyginant su 2021 m.) pasiekė Alytaus raj. sav. Nemunaičio seniūnija. Šių seniūnijų specialistams, dirbantiems su žemės ūkio klausimais, buvo įteiktos ir specialios LR žemės ūkio ministro pasirašytos padėkos.

[DAUGIAU APIE „GERO ŪKININKO“ ČEMPIONATĄ IR AMBASADORIŲ ŪKIUS.](#)

Saugomų teritorijų produkto ženklas – žymi produktus iš gamtiškai vertingiausių teritorijų ir padeda vietos žmonėms

Kiekviena saugoma teritorija turi savo produkto ženklą, kurį speciali ženklo komisija suteikia išskirtiniams tos vietovės produktams ir paslaugoms. Tai – darnūs produktai ir paslaugos, kurie ne tik saugo vietos gamtą ir puoselėja kultūrą, bet ir prisideda prie tos teritorijos gerovės bei klestėjimo.

Siekdami padėti mažam vietiniam verslui saugomose teritorijose, mes toliau plėtojome saugomų teritorijų produkto ženklą, jį viešiname ir dirbome su šį ženklą turinčiais produktų gamintojais ir paslaugų teikėjais.

2022 m. ir vėl organizavome seminarus Saugomų teritorijų produkto ženklą turintiems smulkiesiems verslininkams. Toliau pildėme bei atnaujinome www.gamtoje.org_svetaine, kurioje pristatome įvairius verslininkus, amatininkus, rankdarbių meistrus bei paslaugų teikėjus, kurių produktai ar paslaugos turi saugomų teritorijų produkto ženklą.

[Rinkitės produktus ir paslaugas iš saugomų teritorijų!](#)

GAMTOS FESTIVALIAI – KAD GAMTA BŪTŲ SUPRANTAMESNĖ, ĮDOMESNĖ IR LABIAU VERTINAMA

Siekdami atskleisti gamtinių vertybių prasmę saugomų teritorijų gyventojams ir plačiajai visuomenei, kasmet organizuojame tris renginius – gamtos festivalius.

„Vidur girių“ 2022: kvietė patirti bundančią gamtą Dzūkijos nacionaliniame parke

Po pandemijos sąlygotos dvejų metų pertraukos grįžo gamtos festivalis „Vidur girių“. Atvelykio savaitgalį Dzūkijos nacionaliniame parke įvyko jau tradicija tapęs renginys ir gamtai bundant kvietė ją geriau pažinti dalyvaujant kūrybinėse dirbtuvėse, varžytuvėse ir žygiuose po įdomiausias aplinkines vietas, kuriuos vedė patyrę gamtos ir apylinkių žinovai. Lietus neišgąsdino gamtos mylėtojų ir į festivalį atvyko 171 dalyvis.

Atvykusius į Marcinkonis iš Vilniaus traukiniu pasitiko gamtininkas Mindaugas Lapelė. Jis gamtos entuziastus supažindino su stoties ir kaimelio istorija. Toliau sekė žygis į Meškos šikną, dar vėliau – diskusijos aktualiomis gamtos saugos temomis, istorijos ir pokalbiai tema: Dzūkijos šilų įdomybės. Susirinkusieji gamtoje galėjo susipažinti su laukiniais dažančiais augalais, išmokti gaminti jų nuovirus ir nudažyti siūlus. Pirmą kartą festivalio programoje įtrauktas ir sodų rišimas, pažintis su drevine bitininkyste bei Lietuvos vietine bite. Pastarasis yra itin unikalus patyrimas, nes Lietuvoje šis senovinis amatas šiuo metu tęsiamas tik Dzūkijoje.

Festivalyje buvo gausu ir pramogų mažiesiems jo dalyviams: kartu su tautosakos ir gamtos žinovais vaikai buvo kviečiami į inkilų dirbtuves, gražiausio margučio ir ridenimo varžytuvės, paukščių pažinimo išvykas ir tradicinius piemenėlių žaidimus.

Festivalio organizatoriai kvietė neskubėti išvažiuoti, pasilikti nakvynei paraistėje. Dalyviai galėjo pasirinkti nakvoti atokiau esančiose vietovėse mažose grupelėse. Kiti lankytojai įsikūrė bendroje stovyklavietėje prie Kastinio ežero bei rinkosi netoliese esančias kaimo turizmo sodybas. Bendroje stovyklavietėje nakvojančių laukė speciali vakaro programa – dzūkiškas vakarėjimas prie laužo su Marcinkonių etnografiniu ansambliu. Po vakaronės poilsio buvo nedaug – festivalio programa sekmadienį prasidėjo 4 val. kelione į Čepkelių paraistes pasiklausti gervių trimitavimo ir kitų bundančios gamtos garsų.

Festivalis „Vidur girių“ 2023 m. vyks balandžio 29-30 d.

DAUGIAU APIE GAMTOS FESTIVALĮ „VIDUR GIRIŲ“.

„Natura orient“ – orientaciniai žygiai supažindino su Žemaitijos ir Aukštaitijos nacionalinių parkų gamtinėmis vertybėmis

2022 metų gegužės 21 dieną, suėjo trisdešimt metų, kai Europos Sąjungoje buvo įkurtas saugomų teritorijų tinklas „Natura 2000“. Kadangi gamta neturi sienų, šios teritorijos vieningai saugo pažeidžiamiausias paukščių, nū ir augalų rūšis bei jų natūralius namus – gamtines buveines – visoje Europos Sąjungos teritorijoje. Šiuo metu „Natura 2000“ tinklas apima beveik penktadalį bendrijos sausumos ir dešimtadalį jūrų ploto.

Vietoj gamtos festivalio „Vidur ežerų“ nusprendėme atšvęsti šią gražią sukaktį ir visus neabejingus pakvietėme į „Natura orient“ orientacines varžybas Žemaitijos bei Aukštaitijos nacionaliniuose parkuose.

Šios orientacinės varžybos organizuotos tarptautinės „Natura 2000“ dienos proga, todėl jos buvo neįprastos – kiekviename kontroliniame punkte dalyviai turėjo atlikti po užduotį, kurią darydami daugiau sužinojo apie tarptautiniu mastu saugomas gamtines buveines ir retas rūšis. 84 dalyvavusieji rinkosi šeimų arba iššūkių trasas, kuriose varžėsi keliaudami išskirtinio grožio keliais, ežerų pakrantėmis ir miško takeliais.

„Miško burtai“ – įspūdingas teatralizuotas festivalis šeimoms Žemaitijos nacionaliniame parke

Spalio 15 d. Žemaitijos nacionaliniame parke vyko nemokamas teatralizuotas festivalis visai šeimai „Miško burtai“. Šalia Platelių ežero plytinčiame Plokštinės miške su atvykusiais vaikais ir jų tėveliais žaidė legendų herojai. Laumės ir kaukai kvietė pažinti gamtoje slypinčią magiją ir stebuklus. Susirinko gausus dalyvių būrys – beveik 1100, iš jų – 600 vaikų. Festivalis vyksta jau ketvirtą kartą. Šiomet jis dalyvių skaičiumi gausiausias.

Vienintelis toks Lietuvoje – taip būtų galima apibūdinti renginį „Miško burtai“, kuriame susipina turtingas mūsų kultūrinis paveldas ir subtilūs gamtos kerai. Su legendų herojais žaisdami vaikai geriau įsimena istorijas ar faktus apie juos supančią aplinką. O patiriant neeilinį nuotykį gamtoje, teigiamas emocijas – ugdoma meilė gamtai. Taip smagus laikas gamtoje ateityje virs jos globa. Tai mums, gamtininkams, svarbiausia.

Vaikus džiugino veiklų įvairovė – nuo miško, šikšnosparnių pažinimo, gamtos žaidimų ir lobių iki kaukų lazdų, smilkalų, paukščių gamybos, kaukų namelių statybos, griaustinio muzikos, išskirtinio žygio į slėpiningąjį Plokštinės rezervatą. Programoje aktyviai dalyvauja ne tik gamtininkai, bet ir vietos bendruomenė – veiklas vaikams siūlė ir savanoriai iš Liepijų mokyklos, Platelių meno mokyklos, Valstybinių miškų urėdijos Telšių regioninio padalinio, Telšių skautai, smulkieji vietos amatininkai ir verslininkai.

Renginys – vienintelė proga metuose susitikti su kaukų karaliumi. Jis su savo magiškų būtybių svita išlenda iš savo namų saugomose Natura2000 teritorijose tam, kad pabendrautų su vaikais prieš gilųjį miegą, parodytų jiems gamtos burtus, sudomintų gamtoje vykstančiais dalykais.

Renginys jau spėjo suburti gausų savo gerbėjų būrį – kai kurie dalyviai lankėsi visuose keturiuose festivaliuose. Šiemet daug šeimų atvyko pasipuošusios savo magiškais kostiumais.

Festivalis „Miško burtai“ 2023 m. vyks spalio 7 d.

[DAUGIAU APIE GAMTOS FESTIVALĮ „MIŠKO BURTAI“.](#)

Visi gamtos festivaliai nemokami, nes jiems dalinį finansavimą skyrė projektas „Naturalit“.

LIFE MARSHMEADOWS - ŠLAPYNIŲ ATKŪRIMAS LIETUVOJE IR LATVIJOJE, TAIKANT INTEGRUOTUS BUVEINIŲ ATKŪRIMO IR PALAIKYMŲ METODUS

**2021-2027
LIETUVOJE IR
LATVIJOJE**

SLAPYNE.LT

Projekto „LIFE MarshMeadows“ tikslas – atkurti degradavusias šlapynių ir pievų agroekosistemas demonstruojant betarpiškas sąsajas tarp gamtiniu požiūriu vertingų ekosistemų ir socio-ekonominės naudos vietas brendruomenėms, užtikrinti ilgalaikį šių saugomų teritorijų geros būklės palaikymą. Pritaikant geriausios Europos praktikos pavyzdžius, projektas kelia ambiciją spręsti vienus aktualiausių šių dienų biologinės įvairovės apsaugos iššūkius Baltijos regione.

Siekis atkurti gyvybę Baltosios Vokės šlapynių komplekse

Lietuvoje projektas įgyvendinamas Baltosios Vokės šlapžemėje – dar praeitame amžiuje apleistame durpyne, apimančiame virš tūkstančio hektarų ploto, paveikto durpių gavybos. Nors teritorijoje jau prasidėję natūralūs šlapynės atsikūrimo procesai, pažeistas hidrologinis režimas neleidžia kurtis tipinėms šlapynių buveinių augalų ir jų rūšims. Kyla rizika, jog visas plotas apaugės menkaverčiais krūmais, medžiais ir nendrėmis, kurios tik dar labiau sumažins biologinę įvairovę bei padidins CO2 emisijas.

2022-ieji buvo antrieji projekto „LIFE Marsh Meadows“ metai, tad nuo pasirengimo ir planavimo etapo perėjome prie darbų įgyvendinimo teritorijose.

Šiais metais pradėjome itin svarbius rūšių, buveinių, vandens lygio stebėjimo darbus. Atlikome tikslinių rūšių mėlyngurklės (*Luscinia svecica*), raudonpilvės kūmutės (*Bombina bombina*) bei skiauterėtojo tritono (*Triturus cristatus*) stebėjimus. Taip pat įrengėme stacionarius šlapynės vandens lygio stebėjimo punktus, kurie suteiks vertingos informacijos apie vandens lygio pokyčius ir dinamiką. Buveinių būklės vertinimui buvo atliktas išsamus visos teritorijos augalijos bei vabzdžių stebėjimas.

Būtent atlikti pirmieji rūšių ir buveinių būklės stebėjimai suteikia pagrindą visos ekosistemos būklės vertinimui ir tolimesniam progreso sekimui. Dalyje teritorijos plotų buvo šienaujamos nendrės, kertami savaime užaugę krūmai ir medžiai, taip suteikiant daugiau šviesos ir ploto žemaūgiams pelkėse augantiems augalams.

Nepailstančios aplinkosaugininkės – karvės

Tačiau laukiamiausias metų įvykis – gražuolių Highland veislės karvių atvykimas! Karvės šiame projekte atlieka itin svarbią rolę, nes yra vienintelės pajėgios pasiekti net ir užmirkusius, sunkiai privažiuojamus teritorijos plotus ir juose atlikti gamtotvarkinius darbus – šalinti nepageidaujamą augaliją, ataugančius krūmus bei nendres. Ilgalaikis, ekstensyvus ir gerai valdomas ganymas gali būti raktas į sėkmingą ekosistemos atkūrimą ir priežiūros užtikrinimą.

Siekiant pritaikyti ir panaudoti geriausią kitų Europos šalių praktiką pasitelkiant galvijų, ožkų, avių ganymą ekosistemų atkūrimui, vasarą, kartu su partneriais iš Latvijos, dviračiais keliavome ir lankėme projektus Danijoje. Kolegų įžvalgos bei patirtis leidžia ne tik geriau numatyti tolimesnę projekto eigą, tačiau taip pat išvengti potencialių kylančių problemų.

Norime į projekto planavimą ir veiklas kuo anksčiau įtraukti už teritorijas atsakingus žmones, institucijas bei vietos gyventojus, tad surengėme pirmąjį projekto pristatymą Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcijos darbuotojams, aptarėme numatytus gamtotvarkos darbus, tolimesnę darbų eigą. Taip pat prie pagrindinių įėjimų į teritoriją pastatėme laikinuosius informacinius standus, kuriuose suteikiame informaciją apie projekto veiklas, vykdomus darbus ir saugomas vertybes. Ateinančiais metais planuojame daugiau susitikimų su vietos žmonėmis bei atvirų visuomenei renginių, skirtų susipažinti su Baltosios Vokės šlapžemių paslaptimis.

LIFE ASKREACH - VARTOTOJŲ ĮGALINIMAS NAUDOTIS REACH TEISE GAUTI INFORMACIJĄ APIE CHEMINES MEDŽIAGAS GAMINIUOSE PASITELKIANT IT PRIEMONES

2017-2022 LIETUVOJE
IR ŠALYSE
PARTNERĖSE
WWW.ASKREACH.EU

Lankstinukas apie tai, kodėl ir kaip teisingai įmonės turėtų informuoti vartotojus apie pavojingas medžiagas gaminiuose

„Scan4Chem“ programėlė padeda išsiaiškinti ar gaminiuose yra pavojingų medžiagų

Keturiolikoje ES šalių, LIFE projekto partnerių toliau tobulinta speciali skenavimo programėlė „Scan4Chem“, kuri padeda išsiaiškinti ar gaminiuose yra labai didelį susirūpinimą keliančių medžiagų arba išsiųsti iš anksto sugeneruotą užklausą gamintojui. Programėlė lietuvių kalba prieinama visiems „App Store“ ir „Google Play“ naudotojams.

125000 programėlės atsisiuntimų ir 220000 nuskaitytų produktų

2022 m. projektas „AskREACH“ buvo baigtas, prieita prie išvadų, jog atsižvelgiant į didžiules investicijas į informuotumo didinimo kampanijas, projektas yra stulbinantis pavyzdys, kaip vien informacijos teikimas vartotojams automatiškai nekeičia elgsenos. Politikai turi suprasti, kad vartotojai niekada negali būti vienintelis perėjimo prie SVHC (labai didelį susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų) neturinčių produktų variklis. Atvirkščiai, labai svarbu pabrėžti pramonės atsakomybę ir spręsti šią problemą naudojant tinkamas priemones bei politiką. Suteikiant įmonėms galimybę pažinti savo gaminiuose esančias chemines medžiagas, įskaitant būsimas SVHC, taip galima pakeisti „žaidimą“ – ne tik pagaliau užtikrinti 33 straipsnio atitiktį, bet ir žiedinės ekonomikos viziją. 2022 m. pabaigoje programėlės „Scan4Chem“ vartotojų skaičius perkopė 100000. Jie nuskaitė 220000 produktų bei pateikė virš 40000 užklausų gamintojams.

TOOLKIT FOR THE TOYS SUPPLY - TARPTAUTINIS CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ VALDYMO ĮRANKIS ŽAISLŲ TIEKIMO GRANDINĖMS

2021-2022 LIETUVOJE, ESTIJOJE IR VOKIETIJOJE

Europos šalių cheminių medžiagų valdymo patirties sklaida

Kartu su Baltijos aplinkos forumu Estijoje ir Baltijos aplinkos forumu Vokietijoje kūrėme tarptautinį cheminių medžiagų valdymo įrankį žaislų tiekimo grandinėms.

Įrankis skirtas tarptautinei vaikų žaislų tiekimo grandinei, įskaitant plastikinių žaliavų gamintojus, žaislų dalių gamintojus, montuotojus ir importuotojus bei mažmenininkus, taip pat politikos formuotojus. Priemonių rinkinio tikslas – padėti įmonėms valdyti pavojingas ir endokrininę sistemą ardančias chemines medžiagas žaislų gamyboje, imtis veiksmų sumažinti jų naudojimą ir pereiti prie saugesnių gaminių, siekiant apsaugoti vaikų sveikatą ir aplinką.

Priemonių rinkinys buvo sukurtas šalims, kuriose cheminių medžiagų teisės aktai nėra tokie pažangūs kaip, pavyzdžiui, Europoje. Jame pristatomi cheminių medžiagų valdymo pagrindai bei sudėtingesnės temos, pvz., komunikacija tiekimo grandinėje, kenksmingų cheminių medžiagų naudojimo mažinimas. Priemonių rinkinį recenzavo keli dideli žaislų gamintojai ir asociacijos. Kai jis bus išleistas, tikimasi, kad bus naudojamas daugelyje didelių Pietryčių Azijos ir viso pasaulio įmonių.

Šio įrankio parengimą koordinavo Jungtinių tautų aplinkos apsaugos programa (UNEP), kaip įgyvendinamo „Pasaulinio aplinkos fondo“ (GEF) projekto dalį, dėl pasaulinių geriausių praktikų reaguojant į naujas susirūpinimą keliančias cheminių medžiagų politikos problemas pagal „Strateginio požiūrio į tarptautinį cheminių medžiagų valdymą“ (SAICM) platformą.

APLINKOSAUGOS BENDRUOMENĖS POVEIKIS UKRAINOS TEISĖS AKTAMS PO RUSIJOS INVAZIJOS

2022

Nauji teisės aktai užtikrins, kad atsigavus Ukrainai, atsigautų ir jos gamta

Pagrindinis projekto tikslas – aplinkosaugos bendruomenei turėti poveikį ir įtaką siekiant užtikrinti, jog po Rusijos invazijos Ukrainos vyriausybėje ir parlamente parengti bei priimti šalies atkūrimo teisės aktai ne tik patenkintų piliečių ir valstybės poreikius, bet ir atitiktų tarptautinius bei Europos standartus ir praktiką, aplinkosaugos ir klimato kaitos švelninimo srityse.

Projekto įgyvendinimui nuo 2022 m. birželio 1 d. pusei metų prie mūsų kolektyvo buvo prisijungusi specialistė iš Ukrainos Anastasiia Bondarenko. Ji – ekspertų Ekologinės saugos grupės, atsakingos už Ukrainos atkūrimo plano „ekologinės saugos“ dalies parengimą, narė.

Grupė sukūrė dokumentą su esamos situacijos aprašymu, tikslais ir jų įgyvendinimo rizika, veiksmų planu iki 2032 m., rengė projektus, kuriuos būtina įgyvendinti norint pasiekti užsibrėžtus tikslus. Taip pat, pradėjo bendrąją karinių veiksmų neigiamo poveikio aplinkai, ypač pasekmių klimato kaitai, ir karo nusikaltimų aplinkai fiksavimo, apskaičiavimo ir metodikos rengimo gaires.

WATER-PROOF – INOVATYVIOS TECHNOLOGINĖS IR KLIMATUI ATSPARIOS VANDENTVARKOS PIETŲ BALTIJOS REGIONE LINK

**2022 LIETUVOJE,
DANIJOJE IR
ŠVEDIJOJE**

„WATER-PROOF“ yra vienas iš „Interreg South Baltic“ programos 2021-2027 finansuojamų parengiamųjų projektų (angl. *Seed Money*), kuriais siekiama stiprinti tvarią praktiką pietų Baltijos regione. Šio projekto tikslas – paruošti paraišką būsimam ateities projektui.

Naujų vandentvarkos sprendimų būtinybė siekiant mažinti Baltijos jūros eutrofikaciją

Norint įveikti esamus ir būsimus iššūkius, kylančius dėl klimato kaitos sukulto poveikio Pietų Baltijos regione, „WATER-PROOF“ projektas iškėlė tikslą prisidėti prie novatoriškų sprendimų ir koncepcijų, skirtų pademonstruoti naujus vandentvarkos sprendimus. Tikimasi, kad dėl klimato pokyčių Europoje kritulių intensyvumas ir ekstremalių oro reiškinių dažnis padidės. Suintensyvėjus tokiems oro reiškiniams į pietinės Baltijos regiono vandenį didės maistinių medžiagų nutekėjimas ir tarša. Remiantis HELCOM atliktais darbais, buvo nustatytos 3 pagrindinės priežastys, svarbios maistmedžiagų nutekėjimui į Baltijos jūrą, kuriomis buvo remiamasi vystant projektą:

- Žemės ūkis, kaip pasklidusios taršos šaltinis;
- Miesto nuotekos – buitinės ir pramoninės;
- Nuotekų valymo įrenginių perpildymas įvykus ekstremaliai lietuvi.

Rengiamo projekto metu bus siekiama sukurti inovatyvias vandens technologijas ir tvarią vandens tvarkymo praktiką, kuri netiesiogiai sumažintų maistinių medžiagų išmetimą į upes ir pakrančių vandenį ir taip sumažintų Baltijos jūros eutrofikaciją.

Parengiamasis projektas vyko 2022 metas kovo-liepos mėnesiais. Jo metu buvo analizuojami galimi būsimojo projekto partneriai, bendraujama su jais, vystomos tolimesnės bendradarbiavimo galimybės. Galiausiai buvo paruošta preliminarinė tolimesnio projekto paraiška. Projekto lyderiai – „CLEAN Environmental Cluster“ (Danija) vadovauja šiam projektui bendradarbiaudami su Sustainable Business Hub (Švedija) ir Baltijos aplinkos forumu (Lietuva).

VISI 2022 M. ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

*šiuose stulpeliuose rašomas bendras visų projekte dalyvaujančių partnerių biudžetas.

Trukmė	Bendras biudžetas*	Finansuoja	Pavadinimas	Partneriai/ vykdytojai	Projekto svetainė
2016-2026	4 097 038 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika ir projekto partneriai	Meldinei nendrinukei tinkamų kertinių buveinių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikę jos apsaugą Lietuvoje (LIFE MagniDucatusA crola)	VšĮ Baltijos aplinkos forumas (Projekto koordinatorius), Kretingos miškų urėdija, Žuvinto biosferos rezervato direkcija, Nacionalinio mokslininkų ir gamintojų susivienijimas „Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos mokslinis-praktinis gamtinių išteklių centras”	https://meldine.lt/
2018-2027	17 000 044 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika	NATURA 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje (LIFE IP PAF-NATURALIT)	Aplinkos projektų valdymo agentūra (projekto koordinatorius), Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija, Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija, Žemaitijos nacionalinio parko direkcija, Baltijos aplinkos forumas, VDU žemės ūkio akademija, VĮ Valstybinių miškų urėdija	https://naturalit.lt
2021-2027	4 295 806 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika ir projekto partneriai	Šlapynių atkūrimas Lietuvoje ir Latvijoje, taikant integruotus buveinių atkūrimo ir palaikymo metodus (LIFE MarshMeadows)	Latvian Fund for Nature (projekto koordinatorius), Baltijos aplinkos forumas, SIA FRIEDRICH HAASE, SIA M.M.P Vest, Viešoji įstaiga Pievų paukščiai, SIA Sita Nature park, SIA Tiravot	https://slapyne.lt/

Trukmė	Bendras biudžetas*	Finansuoja	Pavadinimas	Partneriai/ vykdytojai	Projekto svetainė
2021-2022	10 725 EUR (LT biudžetas)	Jungtinių Tautų Aplinkos apsaugos programa (UNEP)	Cheminių medžiagų politikos geriausia pasaulinė praktika pagal strateginį tarptautinį cheminių medžiagų valdymą	VšĮ Baltijos aplinkos forumas (LT), Baltijos aplinkos forumas Estijoje (EE) ir Baltijos aplinkos forumas Vokietijoje (DE)	
2022	17 892 EUR	Europos klimato fondas (ECF)	Aplinkosaugos bendruomenės poveikis Ukrainos teisės aktams po Rusijos invazijos	VšĮ Baltijos aplinkos forumas	
2022	32 000 EUR	ES Interreg Pietų Baltijos programa ir projekto partneriai	Inovatyvios technologinės ir klimatui atsparios vandentvarkos Pietų Baltijos regione link	CLEAN - Environmental Cluster Denmark (projekto koordinatorius), Sustainable Business Hub Scandinavia AB, VšĮ Baltijos aplinkos forumas	
	*atkreipiame dėmesį, kad šiame stulpelyje rašomas bendras visų projekte dalyvaujančių partnerių biudžetas				

KITOS INICIATYVOS IR PASLAUGOS

PUNIOS ŠILO INICIATYVA

WWW.PUNIOSSILAS.LT

Jau ketvirtus metus tęsime savo pilietinę iniciatyvą išsaugoti vieną vertingiausių Lietuvos miškų – Punios šilą.

Svarbi pergalė – rezervatas išplėstas 5 kartus

Keleto metų pastangos galiausiai davė nuostabių rezultatų – 2022 m. gegužės 5 d. Vyriausybė pritarė sprendimui 5 kartus išplėsti Punios šilo teritoriją, kuriai suteiktas gamtinio rezervato statusas.

Dabar Punios šilas – pirmasis Lietuvoje tokio dydžio gamtinis rezervatas, apimantis beveik visą miško masę. Ekspertų teigimu, tai vienas svarbiausių aplinkosaugos įvykių Lietuvoje per visą šalies nepriklausomybės laikotarpį. Pagaliau Lietuva turi pirmą valstybės saugomą mišką. Neturėjome nei vieno gamtinio rezervato, kuriuo būtų saugomas vientisas senas miškas. Iki šiol vyravo praktika, kad gamtinio rezervato statusui atiduodamos pelkėtos teritorijos, pavyzdžiui, Čepkelių, Žuvinto, Kamanų pelkiniai kompleksai ir kiti.

„Labai džiaugiamės, kad Vyriausybė įsiklausė į mūsų, mokslininkų ir didelės visuomenės dalies daugybę kartų teiktas pastabas bei pademonstravo politinę valią saugoti vientisą sengirę. Kol Punios šilo rezervate „žiojėja skylės“ darbas gamtos labai dar nėra baigtas, tačiau šiandien blykstelėjo viltis, jog galime tikėtis ambicingų ir nuoseklių gamtos saugos sprendimų mūsų politikoje. Galiausiai Punios šilas galės atsikvėpti. Pokaryje Punios šilas saugojo Lietuvos partizanus, dabar galime jam atsidėkoti suteikdami galimybę Punios šilo sengirei klestėti,“ – sako Žymantas Morkvėnas.

Rezervate paliktos „skylės“

Vyriausybės patvirtintame Punios šilo gamtinio rezervato projekte numatyta 5 kartus didinti esamą rezervatą, tačiau neįtraukiant dešimtadalio (11 proc., beveik 300 ha ploto) viso Punios šilo teritorijos sudarančių genetinių medynų. Išplėsdama rezervatą LR Vyriausybė, įpareigojo Aplinkos ministeriją dar labiau padidinti Punios šilo apsaugą ir gamtinio rezervato vientisumą, didžiausią dėmesį skiriant šių genetinių medynų apsaugos planavimo procesui. Stebėsime, kaip ši apsauga bus įgyvendinta, nes Punios šilui labai svarbus vientisumas.

Į Punios šilo gamtinį rezervatą neįtraukti genetiniai draustiniai Punios šile

Kodėl genetiniai draustiniai nėra tinkami sengirei saugoti?

Genetiniuose draustiniuose periodiškai atliekami plynieji kirtimai, taip pat – specialieji, sanitariniai kirtimai nesudarant galimybės medžiams pasiekti gamtinės brandos ir formuoti natūraliai miško buveinei savo rūšine sudėtimi ir amžiaus struktūra.

Tokios priemonės (medžių kirtimai, negyvos medienos šalinimas ir kt.) visiškai nesuderinamos su teritorijos gamtosauginiais tikslais bei čia sutinkamų saugomų buveinių ir retų rūšių poreikiais. ES biologinės įvairovės strategija iki 2030 m. iškėlė tikslą kaip tik didinti griežtai saugomų teritorijų plotą. Tokį siekį savo programoje (150.2 punktą) kelia ir šiuo metu veikianti Vyriausybė.

Mūsų siūlymas, dėl kurio įgyvendinimo toliau stengsimės:

Siūlome turėti vientisą gamtinį rezervatą, apimantį visą Punios šilo teritoriją. Genetinę Punios šilo įvairovę išsaugoti galima rezervato sudėtyje, rengiant gamtotvarkos planą. Esant reikalui, rezervate galima suplanuoti reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zonas, kuriose būtų numatomos gamtosaugos priemonės būtinos saugomų rūšių ir buveinių apsaugai ir sudarytų sąlygas išsaugoti genetinius medynus.

Jei specialistai nuspręstų, jog genetinių išteklių apsaugos neįmanoma užtikrinti rezervate, tuomet šiuose medynuose siūlome atsisakyti genetinių išteklių apsaugos tikslo ir teikti prioritetą sengirės formavimuisi ir išsaugojimui.

Palaiyk mūsų pastangas skirdamas paramą:

<https://bef.lt/prisijungti-ir-padeti>

NACIONALINIS MIŠKŲ SUSITARIMAS

2022 m. toliau atstovavome viešąjį interesą rengiant vieną svarbiausių susitarimų dėl Lietuvos miškų ateities

2022 metų pradžioje LR Aplinkos ministerijos inicijuotame Nacionaliniame susitarime dėl miškų (Nacionalinis miškų susitarimas – NMS) buvo užbaigtas temų etapas, kuriame susitarimo dalyviai sektorinėse grupėse siekė sutarti dėl tam tikras temas atspindinčių teiginių. Du mūsų organizacijos atstovai NMS darbe dalyvavo nuo 2021 metų pradžios, atstovaudami ekologinių ir socialinių interesų grupes.

Nacionalinis miškų susitarimas tarnauja miško pramonei, bet ne gamtai ir visuomenei

Aktyviausiai buvome įsitraukę į „Miško ekologijos ir biologinės įvairovės“ ir „Nemedieninės miško ekonomikos“ sektorinių grupių darbą. Nors susitarimų grupės intensyviai dirbo iki 2022 metų kovo, galiausiai teko konstatuoti, kad susitarimo pasiekti nepavyks trijose iš 9 susitarimo temų: „Įvairialypių miško naudų suderinamumas ir ilgalaikis balansas“, „Geresnė biologinės įvairovės apsauga miškuose“ ir „Miškų teikiamos ekonominės naudos padidinimas“. Stebint procesą iš vidaus buvo matomi aiškūs miško pramonę ir platesnius – socialinius bei gamtosauginius interesus – atstovaujančių susitarimo dalyvių vertybinių požiūrių skirtumai, kurie ir neleido sutarti dėl svarbiausių miškų naudojimo ir apsaugos prioritetų.

2022 metų pabaigoje NMS procesas vyko gerokai uždaresniame „Dokumento rengimo“ etape. Aplinkos ministerijos darbuotojai pasiektų susitarimų pagrindu rengė galutinį NMS dokumentą, kurį ketinama pristatyti politinėms partijoms, siekiant patvirtinti nacionalinį dokumentą, deklaruojantį bendras nuostatas dėl ilgalaikės subalansuotos miškų politikos kryptių.

PASLAUGOS VISUOMENEI, VERSLUI IR VALSTYBĖS INSTITUCIJOMS

Lydekai paliepus. 2022 m. toliau tęsėme darbus su Gamtos tyrimų centru projekte „Lydekai paliepus“, kurio tikslas – prisidėti gerinant ekosistemų būklę ir žuvininkystės valdymą Lietuvos vidaus vandenyse ir pasaulyje. Padėjome sudaryti projekto komunikacijos planą bei ruošti renginiams, skirtiems pritraukti neabejingus žvejus, kuriems rūpi tvarios žvejybos principai, kurie nori prisidėti prie žuvų populiacijų išsaugojimo, kurie domisi šiuolaikinėmis technologijomis ir nori prisidėti prie naujos mobiliosios programėlės žvejams tobulinimo.

Socialiniai pusryčiai. 2022 m. žiemą darnaus vystymosi ekspertė Audronė Alijošūtė-Paulauskienė dalyvavo renginyje „Socialinių lyderių pusryčiai“, kuriame buvo nagrinėjama žaliosios ekonomikos tema – kas tai, kodėl ir kaip tai įgyvendinti. „Socialinių lyderių pusryčiai“ – tai nuotoliniu būdu vykstančių renginių ciklas, kurių metu dalinamasi motyvacija, ekspertinėmis įžvalgomis ir žiniomis, kurios naudingos kiekvienam NVO, socialinio verslo ekosistemų dalyviui.

„BaltAqua“. Organizacijų grupė: Baltijos aplinkos forumas (Latvija), Oldenburgo ir Rytų Fryzijos vandens valdyba (OOWV) ir Oldenburgo universiteto Aplinkos ir tvarumo centras (COAST) pradėjo projektą „BaltAqua“, kuriame siekta plėtoti bendradarbiavimą inicijuojant dialogą ir kuriant partnerių tinklą tarp Vokietijos ir Baltijos šalių vandens sektoriaus veikėjų. Partneriai nuo liepos 21 d. iki rugpjūčio 31 d. organizavo nuotolinių darbo grupių sesijų ciklą, kurios apima dvi į ateitį orientuotas temas:

- Ekstremalių oro reiškinių valdymas klimato kaitos kontekste
- Maistinių medžiagų tarša

Baltijos Aplinkos Forumas (Lietuva) organizatoriams padėjo įtraukti partnerius iš Lietuvos: ieškojo ir kvietė partnerius įsitraukti į būsimojo projekto nuotolinių darbo grupių susitikimus.

Forumo teatras. 2022 m. toliau dalyvavome meniniame-aplinkosauginiame projekte „Tausoju, vadinsi, egzistuoju“. Projekto idėja – visuomenės aplinkosauginio sąmoningumo didinimas meninėmis priemonėmis. Šio projekto tikslas – skatinti atsakingą elgesį, atsakingą vartojimą, akcentuoti kiekvieno mūsų būtiną dėmesį aplinkosaugai. Apie klimato kaitą ir kasdienius mūsų įpročius kviesta kalbėti interaktyviomis meninėmis formomis: teatro trupė „4ROOMS“ pristatė forumo teatro spektaklį, po kurio interaktyvią diskusiją su auditorija moderavo darnaus vystymosi ekspertė Audronė Alijošaitė – Paulauskienė.

Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginio plano strateginių pasekmių aplinkai vertinimas. 2022 m. pavasarį Baltijos aplinkos forumo komanda dalyvavo Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginio plano strateginių pasekmių aplinkai vertinime. Jo metu buvo analizuojamas numatytų priemonių poveikis aplinkai, jo reikšmingumas. Atlikus išsamų vertinimą, buvo pateiktos konkrečios pastabos ir pasiūlymai priemonių tobulinimui siekiant didesnio teigiamo priemonių poveikio aplinkai. Džiugu, jog į nemažą pastabų dalį buvo atsižvelgta toliau tobulinant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027m. strateginį planą.

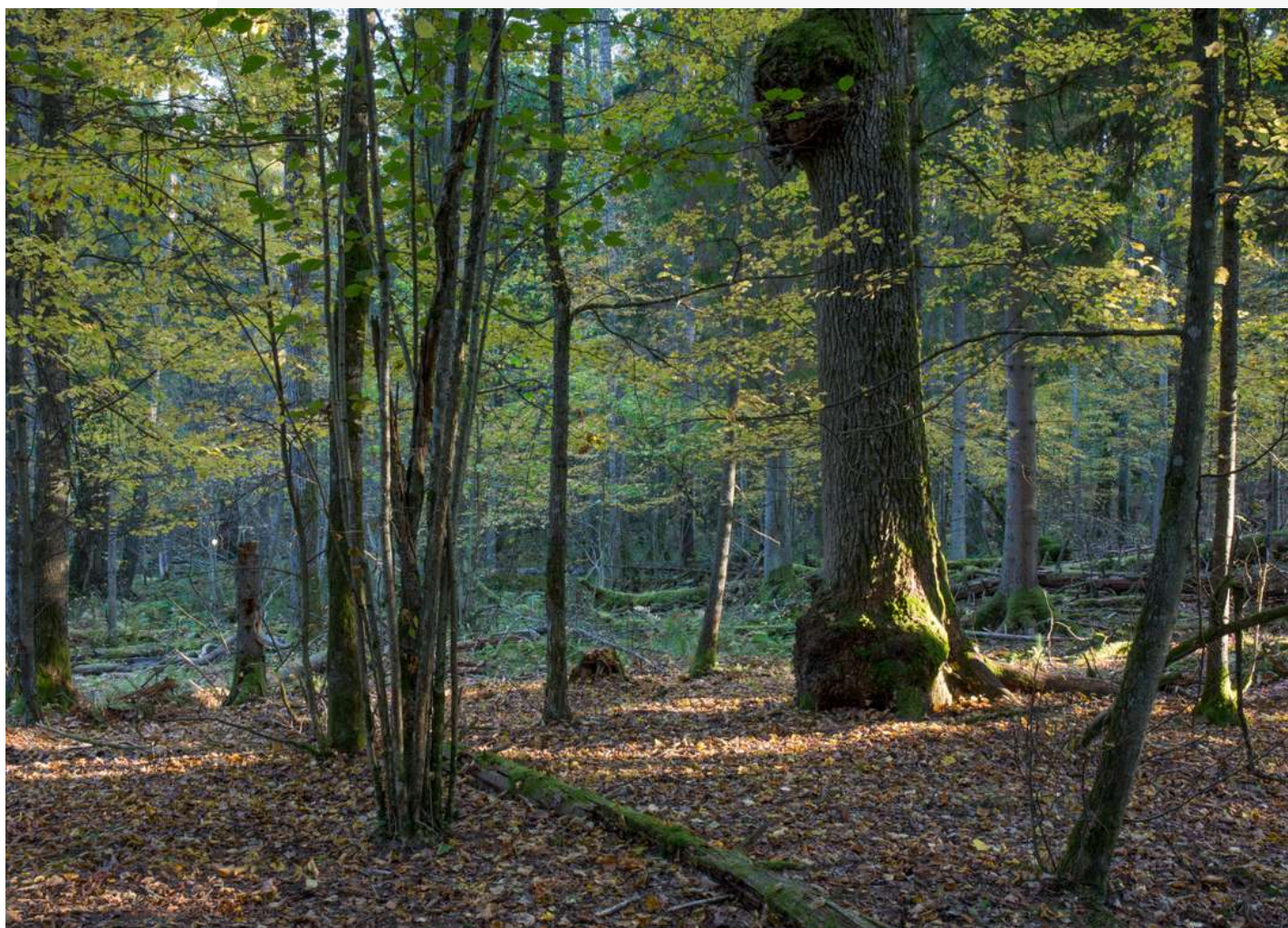
Žuvėdrų sala – kupina gyvybės. Su verslo pagalba 2020 m. rudenį Trakuose esančiame Totoriškių ežere įrengėme dirbtinę salą-plaustą žuvėdroms. Jau pirmą pavasarį džiaugėmės pirmaisiais gyventojais – žuvėdromis su keliais jaunučiais žuvėdriukais, na o 2022 m. sala buvo perpildyta retųjų sparnuočių. Šį sezoną plauste perėjo ne mažiau kaip 10 upinių žuvėdrų porų. Ir visos norinčios net netilpo! Dėl perėjimo vietos plauste pavasarį ornitologai matė kovojant apie 30-35 suaugusių paukščių. Šiuo metu dalis jauniklių jau užaugę ir išskridę, o plauste vis dar galima matyti neskraidančių mažylių ir, tikėtina, kiaušinius dar perinčių suaugusių paukščių. Akivaizdu, kad žuvėdroms tokių namų poreikis didžiulis, tad kviečiam ir kitus verslus „įsivaikinti“ visą žuvėdrų salą.

Nori „įsivaikinti“ žuvėdrų salą?

RAŠYK MUMS

PARAMA IR SAVANORYSTĖ

PAREMK BALTIJOS APLINKOS FORUMO VEIKLĄ

Baltijos aplinkos forumas saugo gamtą su žmonėmis. Drauge tai daryti kur kas lengviau.

Daugelis mūsų iniciatyvų, saugančių gamtą bei skatinančių žmogaus asmeninę patirtį (įsibūvimą) joje, negalėtų gyvuoti be visuomenės paramos. Padėk mums palaikyti esamas ir įgyvendinti naujas idėjas.

Remdamas mūsų veiklą tu bent dalele prisidėsi prie šių veiklų:

- Veiklų, skatinančių žmogaus įsibūvimą (potyrį neskubant, pažįstant) gamtoje. Tokių veiklų pavyzdys – festivaliai gamtoje „Vidur girių“, „Miško burtai“.
- Miškų išsaugojimo ateities kartoms.
- Padėsi saugoti globaliai nykstančią meldinę nendrinukę.
- Prisidėsi prie visuomenės informavimo apie pavojingas medžiagas kasdieniauose produktuose.
- Prisidėsi prie naujų leidinių apie gamtą gimimo.

Gali remti ir konkrečią tave dominančią veiklą.

REMTI

Skirk 1,2 proc. paramą

2022 m. gauta paramos iš 1,2 proc. nuo GPM – 717 eurai. Lyginant su 2022 m., surinktos paramos suma praktiškai nepakito ir buvo panaudota organizacijos iniciatyvų įgyvendinimui.

REMTI

Savanorystė padedant saugoti gamtą

Suteikiame galimybę motyvuotiems žmonėms prisijungti ir drauge saugoti gamtą.

Jei tu degi entuziazmu ir noru, o gamtos apsauga tau – viena svarbiausių sričių, esi laukiamas pas mus.

**SAVANORIO
ANKETA**

POVEIKIS APLINKAI

BEF CO2 IR ATLIEKŲ PĖDSAKAS 2022 M.

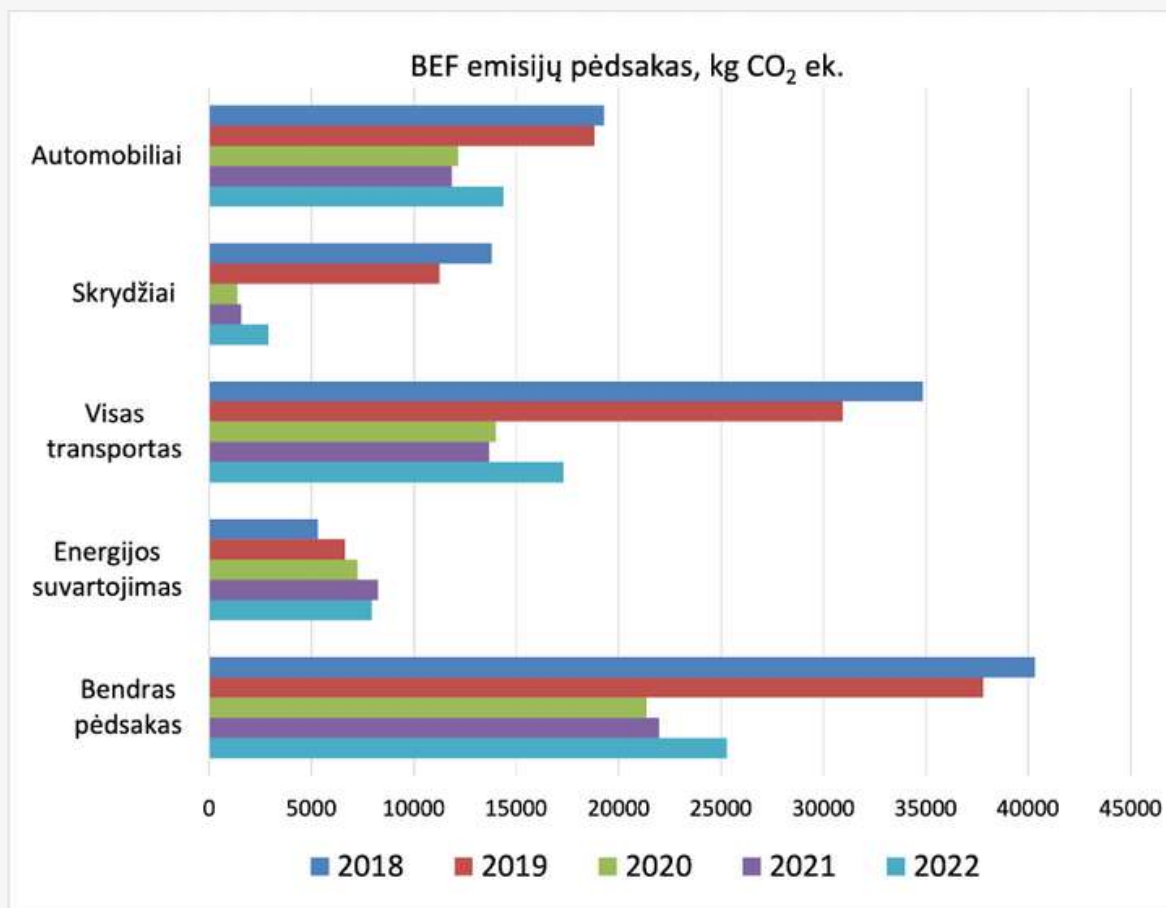
Nors ir esame aplinkosauginė organizacija, mūsų veikla taip pat daro poveikį aplinkai. Skatiname verslo įmones pradėti vertinti savo poveikį aplinkai, todėl negalime savo patarimų netaikyti sau.

Mūsų veiklos pobūdis ir poveikis aplinkai neatsiejamas nuo vykdomų projektų veiklų, kurios kasmet kinta. Vienais metais organizuojame daugiau mokymų, todėl vartojame daugiau popieriaus, kitais metais daugiau dirbame kaimo vietovėse, todėl didėja kuro sąnaudos. Esame savo poveikio aplinkai vertinimo kelio pradžioje, tad dar tik mokomės nusistatyti teisingus rodiklius, tinkamai atspindinčius mūsų pastangas kuo mažesne gamtos sąskaita skatinti tvarius pokyčius mūsų visuomenėje.

Šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) CO2 ekvivalento pėdsakas

2022 m. bendras mūsų organizacijos ŠESD CO2 ekvivalento pėdsakas siekė 25,3 t arba 1363 kg vienam darbuotojui. Didžiąją jo dalį, net 68%, sudarė transporto pėdsakas. Skrydžiai lėktuvu ir kelionės automobiliu prisidėjo daugiausiai. 31% sudarė biuro elektros ir šildymo pėdsakas, o likusi nedidelė dalis – kelionės taksi, autobusu ar traukiniu bei pėdsakas, susijęs su popieriaus naudojimu.

Palyginus su pastaraisiais metais, bendras pėdsakas išaugo 15%. To priežastis paprasta – 2022 m. turėjome daugiau kelionių ir susitikimų su užsienio partneriais. Lyginant su ankstesnių 5 metų aritmetiniu vidurkiu – 2022 m. ŠESD CO2 ekvivalento pėdsakas yra 17% mažesnis. Diagramoje žemiau pateikiame mūsų organizacijos praėjusių 5 metų pėdsakus palyginimui.

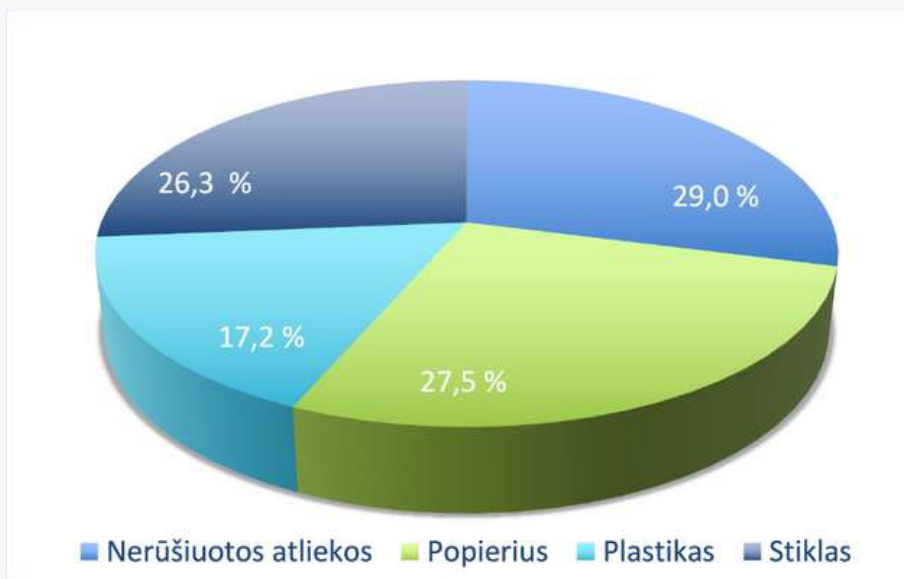

2022 m. BEF CO2 pėdsakas ~25 t.:

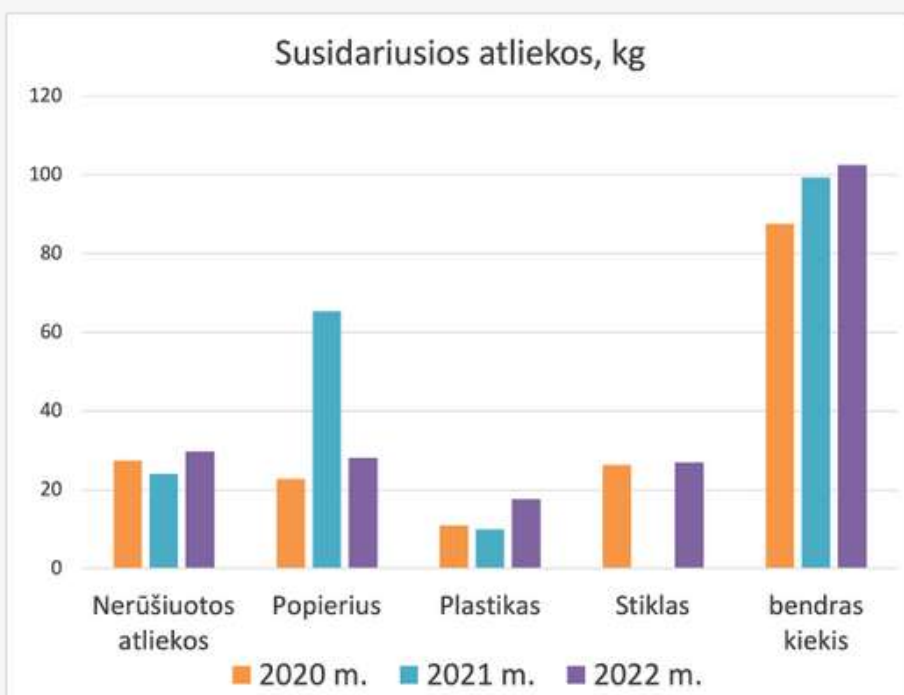
- tiek vidutiniškai išmeta 10 lengvųjų automobilių Lietuvoje per metus;
- toks pėdsakas susidarytų apvažiavus žemės rutulį lengvuju automobiliu 5 kartus;
- toks pėdsakas susidarytų jei pakrautume 3 milijonų išmaniųjų telefonų baterijas vieną kartą.

Atliekos

2020 ir 2021 metais didelę dalį darbo laiko dirbome nuotoliniu būdu, o 2022 m. beveik pilnumoje grįžome į darbo biure režimą. Nepaisant to, 2022 m. sugeneravome tik 103 kg atliekų – labai panašiai į 2021 m. ir 2020 m. susidariusį atliekų kiekį (atitinkamai 87 ir 99kg). Nerūšiuotos atliekos sudarė 29% visų atliekų. Visa kita – popieriaus (27.5 %), plastiko (17.2 %) ir stiklo (26.3 %) atliekos, kurias išrūšiavome į perdirbamas atliekas.

Palyginus su praėjusiais 2 metais, nerūšiuotų atliekų kiekis beveik neišaugo. Manome, kad mums pavyko sumažinti nerūšiuojamų atliekų kiekį, nes nuo 2022 m. vasaros pradėjome kompostuoti maisto atliekas. Ketiname šią praktiką tęsti ir ateityje, nes tai sumažina atliekų išvežimo pėdsaką, o kompostas – puiki trąša augalams.

FINANSINĖ ATASKAITA

ĮPLAUKOS

Įstaiga 2022 metais gavo 280 376 eurų įplaukų*. Dalis gautų piniginių lėšų susijusi su 2021 m. projektų vykdymo metu patirtų išlaidų kompensavimu, o kita – su 2022 m. patirtų išlaidų kompensavimu ir pajamomis, gautomis vykdant įstatuose numatytą viešuosius interesus tenkinančią/visuomenei naudingą veiklą, avansiniai mokėjimai projekto veikloms įgyvendinti bei parama.

*Pastaba. Įplaukos šiuo atveju apima gautas lėšas, todėl ši suma nesutampa su finansinės būklės ataskaitos ir veiklos rezultatų ataskaitos apyvarta, nes apyvarta skaičiuojama kaupiamuoju būdu.

Dalis iš ES LIFE programos finansavimo gautų lėšų (taip pat gautų ir ankstesniais metais) buvo perskirstyta tarp projekto partnerių (78,3 %). Įstaigos dalis sudarė – 21,7 %.

2022 m. gauta paramos iš 1,2 proc. nuo GPM – 717 eurai. Taip pat gauta paramos iš fizinių ir juridinių asmenų – 4 760 eurai (SBA Urban, UAB parėmė Nacionalinio Šienpjovių Čempionato renginio organizavimą 4 500 eurai). Viso gauta paramos – 5477 eurai.

2022 metais fiziniai asmenys savanorišku darbu prisidėjo prie įstaigos vykdomo projekto LIFE MarshMeadows veiklų: savanoriavo 192 valandas, kas sudaro 1 128 eurus.

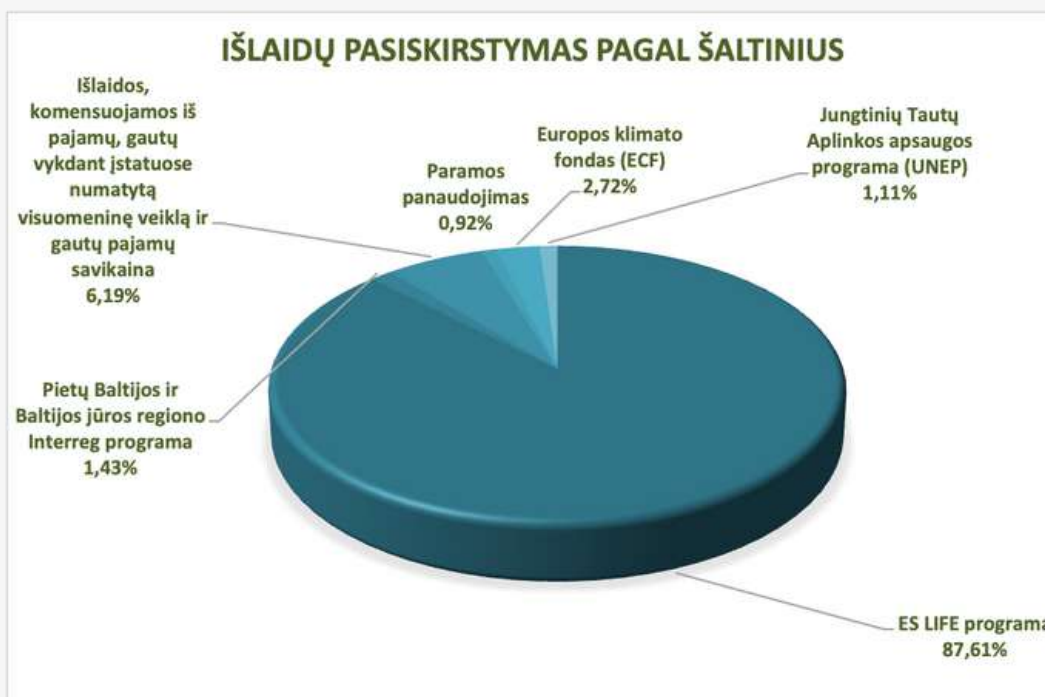

IŠLAIDOS

2022 m. įstaiga patyrė 657 323 eurus sąnaudų. Dalis jų buvo kompensuotos iš ankstesniais metais gautų finansavimo sumų, kita dalis bus kompensuota iš 2023 m. gautinų įplaukų (tikslinių lėšų finansavimo).

2022 metų pradžioje iš savo uždirbtų pajamų 1 000 eurų parėmėme VŠĮ MĖLYNA IR GELTONA.

Išlaidų pasiskirstymas pagal rūšis ir šaltinius pateiktas grafikuose.

DARBUOTOJAI IR DALININKAI

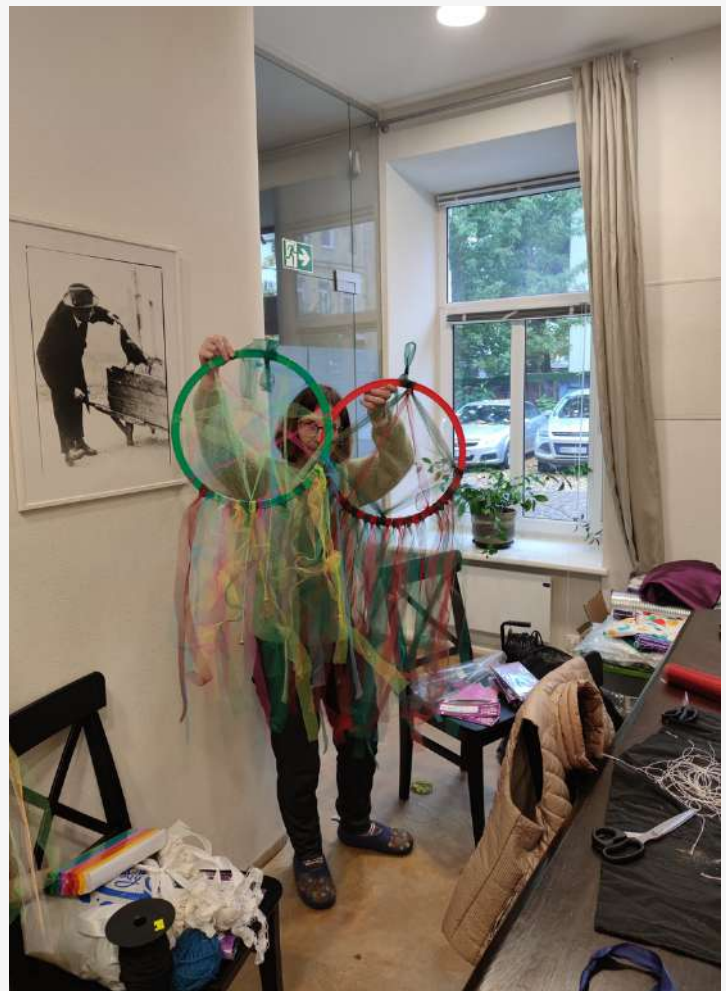
Metų pradžioje įstaigoje dirbo 20 darbuotojų, septyni iš jų – nepilnu etatu, 3 darbuotojos – motinystės atostogose. Metų pabaigoje dirbo 14 darbuotojų, trys iš jų – nepilnu etatu, 2 darbuotojos – motinystės atostogose.

2022 m. dalininkų sudėtis nekito. Dalininkų įnašas sudaro 1 554 eurų. Dalininkams atitinkamai priklauso 96 %, 2%, 1% ir 1% įnašo dalies, tačiau jie visi turi po vieną balso teisę (informacija apie viešųjų įstaigų dalininkus viešai prieinama ir kaupiama VĮ Registrų centre).

KOLEKTYVO AKIMIRKOS

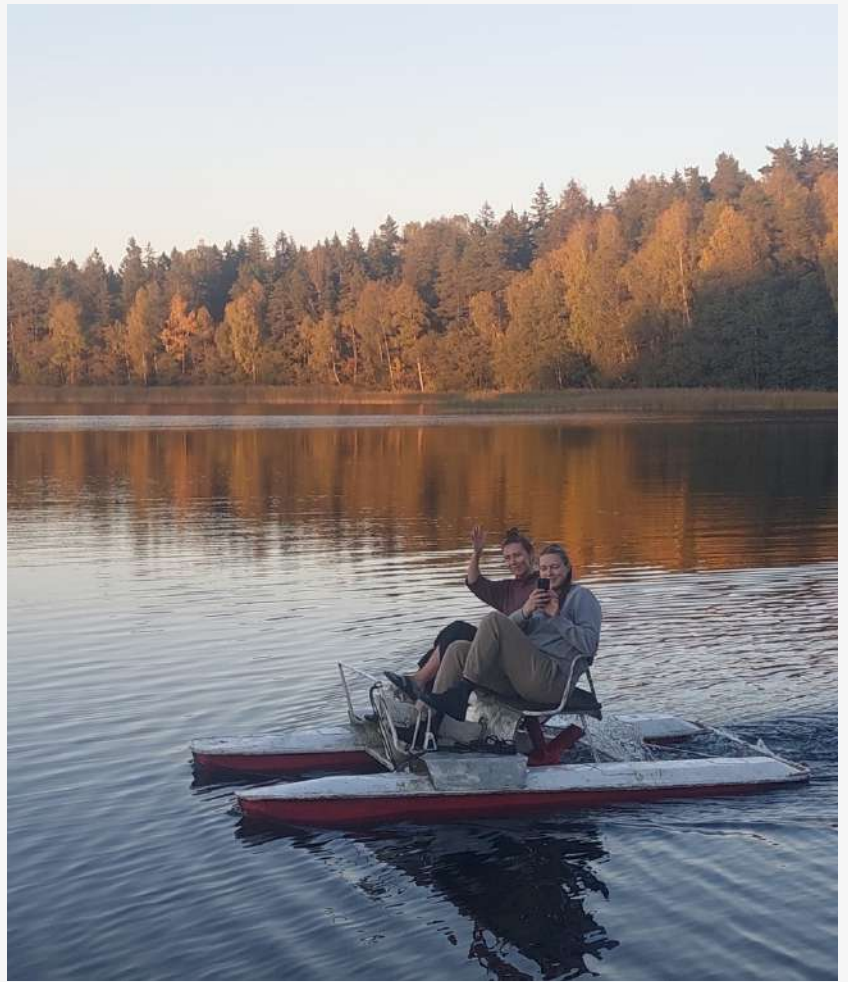

VŠĮ BALTIJOS APLINKOS FORUMAS
WWW.BEF.LT